



Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

9. september 2021

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 385 (Alm. del) af 29. juni 2021 stillet efter ønske fra Stine Pilt Olsen (KF)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse hvor stort et fradrag for hjemmepasning man vil kunne give børnefamilier i deres samlede indkomst, hvis fradraget finansieres af kommunernes sparede udgifter til daginstitutioner og tilskud til hjemmepasning. Vil ministeren desuden opgøre et sådant forslags effekt på arbejdsudbud og BNP?

Svar

Det er lagt til grund at der med hjemmepasning menes en ordning tilsvarende det nuværende tilskud til pasning af egne børn.

Kommunerne kan under de gældende regler yde tilskud til pasning af egne børn, dog maksimalt 85 pct. af den billigste nettodriftsudgift i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen. Dvs. at der ikke er noget lovkrav om tilskud til pasning af egne børn. I 2018 var det cirka halvdelen af kommunerne, som ydede tilskud til pasning af egne børn, jf. *rapporten Kort fortalt: Halvdelen af landets kommuner yder tilskud til pasning af egne børn, Social- og Indenrigsministeriet (2018)*.

Tilskud til pasning af egne børn kan gives for en periode på minimum 8 uger og maksimalt ét år. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en længere minimumsperiode og en kortere maksimumperiode. Der kan maksimalt udbetales tre tilskud til samme husstand.

Kommunalbestyrelsen kan alene give ét tilskud pr. barn og kun i et tidsrum, der holder sig inden for de fastsatte minimums- og maksimumsgrænser. Tilskuddet tildeles det enkelte barn for en sammenhængende periode, der holder sig inden for de fastsatte tidsgrænser.

I gennemsnit benytter cirka 1 pct. af husholdningerne i de kommuner, der tilbyder tilskud til pasning af egne børn, sig af muligheden.¹

¹ Opgørelsen er lavet på baggrund af Statistikbankens tabel DAGTIL4 for 2020.

Under de gældende regler kan man ikke modtage tilskud til pasning af eget barn, hvis man samtidig modtager offentlig indkomstoverførsel eller har en arbejdsindtægt. Det lægges i svaret til grund, at det samme i praksis vil gøre sig gældende her.

Der er i svaret endvidere lagt til grund at ordningen alene dækker pasning af egne førskolebørn, og dermed ikke eventuel pasning af skolebørn i SFO, fritidshjem eller klubtilbud.

Kommunernes bruttodriftsudgifter pr. barn til dagtilbud varierer efter pasningstype. Bruttodriftsudgifterne beløber sig i 2021 i gennemsnit til 161.000 kr. pr. barn pr. år for vuggestuebørn (i aldersgruppen 0-2 år) og 121.000 kr. pr. barn pr. år for dagplejebørn (i aldersgruppen 0-5 år), *jf. Familietypemodellen*. Såvel driftsudgifter og udbud varierer fra kommune til kommune. De udgifter kommunen sparer, ved at forældrene vælger selv at passe egne børn, afhænger således af, hvilket pasningstilbud der antages at være det relevante alternativ. Det antages i det nedenstående, at forældrene (ligesom i de gældende regler) kompenseres efter nettodriftsudgifterne i det billigste dagtilbud for aldersgruppen i kommunen.

De gennemsnitlige bruttodriftsudgifter pr. barn pr. år opgøres for børnehavebørn (i aldersgruppen 3-5 år) i 2021 til godt 85.400 kr.

Det skal bemærkes, at kommunernes sparede udgifter, når en ekstra familie vælger at benytte ordningen for pasning af egne børn, formentlig vil være lavere end de opgjorte gennemsnitlige bruttodriftsudgifter pr. barn, idet kommunen blandt andet vil have en række faste udgifter uafhængigt af antallet af børn indskrevet i de enkelte institutioner (fx husleje).

Forsimplende antages det i det nedenstående, at besparelsen for kommunen svarer til bruttodriftsudgifterne fratrukket egenbetalingen.

Som udgangspunkt er forældrenes egenbetaling til pasning af deres børn i kommunale institutioner maks. 25 pct. af de kommunale bruttodriftsudgifter, hertil kommer søskenderabat og ordningen for økonomisk friplads samt eventuel pædagogisk fripladstilskud.

Derfor vil kommunens mulige besparelse også værre større for familier, der hjemmepasser flere børn samt for familier med lave indkomster, der alternativt ville modtage økonomisk fripladstilskud.

Kommunernes udgifter til familiernes daginstitutionspladser vil, afhængigt af antallet af børn og deres alder, kunne overstige familiernes skattebetaling. Dette er illustreret nedenfor på baggrund af udvalgte familietyper.

Hvis der ikke tages højde for søskenderabat og økonomisk fripladstilskud og tages udgangspunkt i den landsgennemsnitlige kommune- og kirkeskattesats og de landsgennemsnitlige bruttodriftsudgifter, vil der fx kunne gives et ligningsmæssigt fradrag på 354.400 kr. for et barn i vuggestuealderen, der bliver hjemmepasset,

mens det ligningsmæssige fradrag for et barn i børnehavealderen, der bliver hjemmepasset, udgør 249.900 kr.²

Hvis der tages højde for, at kommunerne også har udgifter til søskenderabat og økonomisk fripladstilskud, ville der kunne gives større fradrag. Hvis man udvider det skattegrundlag udgifterne kan fradrags i til også at omfatte grundlaget for fx bundskat og topskat, ville der kunne gives et tilsvarende mindre fradrag.

Hvis fradraget skal udformes sådan, at det er helt udgiftsneutralt for de offentlige finanser, vil fradraget skulle være betydeligt større, sådan at personer med høje indkomster vil få en større skattefradrag, end hvad der svarer til kommunens andel af bruttodriftsudgifterne.

Det skal bemærkes, at der nedenfor tages udgangspunkt i, at kommunen opgør et fradrag for hver enkelt familie afhængig af familiens indkomst- og skatteforhold om end det indebærer en ordning, der vil være svær at implementere administrativt. Alternativet er et fælles gennemsnitligt fradrag for hhv. kommunens børn i vuggestuealderen og kommunens børn i børnehavealderen. Et sådant gennemsnitligt fradrag vil dog først og fremmest være interessant for familier med høj indkomst og høj egenbetaling.

Virkninger for udvalgte familietyper

Illustrativt tages der udgangspunkt i fire familietyper med forskelligt indkomstgrundlag, en direktørfamilie, en funktionærfamilie, en arbejderfamilie og en familie, hvor de voksne er på kontanthjælp, *jf. tabel 1*. For hver familie opgøres daginstitutionsudgifterne i tre forskellige kombinationer af førskolebørn, alle hvor der er to voksne: ét barn i dagpleje, ét barn i børnehave og til sidst en familie med to børn, et barn i dagpleje og et barn i børnehave.

Når udgifterne til daginstitutioner overstiger skattebetalingerne skal det ses i sammenhæng med, at det må lægges til grund at forælderen, der står for hjemmepasningen er nød til at trække sig ud af arbejdsstyrken, således at der kun er én forældre, som har mulighed for at udnytte fradraget. Derfor må det også antages, at det vil være meget svært for enlige forældre at benytte sig af ordningen, idet de reelt ikke vil have nogen skattepligtig indkomst, hvis de trækker sig ud af arbejdsstyrken for at hjemmepasse deres børn.

Direktørfamilien har i eksemplet mulighed for at udnytte hele skattefradraget i deres kommune- og kirkeskat (svarende til at fradraget implementeres som et ligningsmæssigt fradrag) også selvom de skulle have både et børnehavebarn og et barn i dagplejealderen.

² Der er anvendt en landsgennemsnitlig kommune- og kirkeskattesats på 25,64 pct., samt en gennemsnitlig forældrebetalingssandhed på 24,88 pct. for dagpleje og 24,96 pct. for børnehave. Fradragene er således beregnet som hhv. $121.000 \text{ kr.} \cdot (1 - 0,2488) / 0,2564 = 354.400 \text{ kr.}$ og $85.400 \text{ kr.} \cdot (1 - 0,2496) / 0,2564 = 249.900 \text{ kr.}$

Funktionærfamilien vil i udgangspunktet betale 74.200 kr. i kommune- og kirkeskat med de nuværende fradragsregler og med kun én forældre i arbejdsstyrken. Det vil være nok til at dække udgifterne til daginstitution, hvis de kun har ét barn i børnehavealderen. Hvis de skal have mulighed for at udnytte hele fradraget, skal det indrettes som et fradrag i alle de personlige skatter.

Arbejderfamilien vil ikke have mulighed for at benytte hele fradraget, hvis det indrettes som et ligningsmæssigt fradrag, og daginstitutionsudgifterne dækkes kun af de samlede personlige skatter, hvis familien kun har ét barn.

Familien på kontanthjælp modtager økonomisk fripladstilskud, når de sender deres børn i dagtilbud, og den kommunale del af driftsudgifterne er derfor større for denne familie. De vil dog ikke have mulighed for at udnytte et skattefradrag svarende til kommunens driftsudgifter fuldt ud, uanset om der tages højde for økonomisk fripladstilskud eller ej.

Tabel 1
Skattebetaling og kommunale daginstitutionsudgifter for udvalgte familietyper, 2021-niveau

| | Direktørfamilie, ejerbolig | Funktionærfamilie, ejerbolig | Arbejderfamilie, ejerbolig | Kontanthjælpsfamilie, lejebolig |
|--|----------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------|
| Indkomst og skat begge forældre i arbejdsstyrken | | | | |
| Husstandsindkomst | 1.630.700 | 1.099.000 | 764.100 | 370.800 |
| Personlige skatter | 689.000 | 394.400 | 252.400 | 102.700 |
| - heraf kommunes- og kirkeskat | 312.900 | 187.500 | 112.500 | 70.900 |
| Indkomst og skat én forældre i arbejdsstyrken | | | | |
| Husstandsindkomst | 1.081.300 | 549.500 | 382.100 | 185.400 |
| Personlige skatter | 469.300 | 174.700 | 104.300 | 32.900 |
| - heraf kommunes- og kirkeskat | 199.100 | 73.700 | 37.600 | 23.500 |
| Egenbetaling til daginstitution | | | | |
| 1 dagplejebarn | 30.100 | 30.100 | 30.100 | 14.700 |
| 1 børnehavebarn | 21.300 | 21.300 | 21.300 | 10.400 |
| 1 dagplejebarn og 1 børnehavebarn | 40.800 | 40.800 | 40.800 | 19.600 |
| Kommunal del af bruttodriftsudgifterne | | | | |
| 1 dagplejebarn | 90.900 | 90.900 | 90.900 | 106.200 |
| 1 børnehavebarn | 64.100 | 64.100 | 64.100 | 74.900 |
| 1 dagplejebarn og 1 børnehavebarn | 165.600 | 165.600 | 165.600 | 186.800 |
| Ligningsmæssigt fradrag med samme skattemæssigværdi (forudsat at hele fradraget kan benyttes) | | | | |
| 1 dagplejebarn | 354.400 | 354.400 | 354.400 | 414.300 |
| 1 børnehavebarn | 249.900 | 249.900 | 249.900 | 292.300 |
| 1 dagplejebarn og 1 børnehavebarn | 645.900 | 645.900 | 645.900 | 728.500 |

Anm.: Husstandsindkomst er eksklusiv fradragsberettigede pensionsindbetalinger. Direktørfamilien består af en person med indkomst på 1.081.300 kr. og en person med en indkomst svarende til funktionærer på 549.500

kr., og det er lagt til grund, at det er forælderen med den laveste indkomst som forlader arbejdsstyrken for at hjemmepasse børn. I de øvrige familietyper er indkomstgrundlaget ens for begge forældre. Skattesatser og institutionsudgifter er baseret på landsgennemsnit. Personlige skatter dækker over arbejdsmarkedsbidrag, bundskat, topskat, kommuneskat, kirkeskat, skat af kapitalindkomst, ejendomsskat samt gørn check. Det er lagt til grund, at hjemmepasningen strækker sig over et helt år.

Kilde: Familietypemodellen og egne beregninger

Afledte virkninger

Finansministeriet har ikke konkret grundlag til at skønne over ændringer i benyttelsen af hjemmepasning og hvor mange der skulle ønske det, når der ændres i reglerne for det økonomiske tilskud forbundet med hjemmepasning.

Det må lægges til grund, at omfanget af forældre, der vælger at hjemmepasse deres børn, afhænger af den økonomiske kompensation. Når forældre træder midlertidigt ud af arbejdsstyrken for at hjemmepasse deres børn reducerer det arbejdsudbuddet og dermed de samlede skatteindtægter samt den målte produktion (BNP).

Den offentlige støtte til børnepasning i dagtilbud kan i vid udstrækning tilskrives et ønske om at understøtte beskæftigelsen for småbørnsforældre, herunder ligestilling mellem kvinder og mænd. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at det fra et økonomisk synspunkt kan være fordelagtigt, at én voksen passer flere børn ad gangen frem for, at pasning af den enkelte families børn varetages af en af forældrene. Sådanne gevinster fra arbejdsdeling vil naturligvis også gøre sig gældende på et ustøttet privat marked for børnepasning. Der kan dog være behov for offentlig støtte til børnepasning for at modgå den negative effekt på tilskyndelsen til beskæftigelse fra indkomstbeskatningen, som isoleret set modarbejder realisering af de nævnte effektivitetsgevinster fra øget arbejdsdeling.

Tiltaget vil have flere modsatrettede virkninger på arbejdsudbuddet. Samlet set vurderes det dog at tiltaget vil bidrage til en reduktion i arbejdsudbuddet opgjort i fuldtidspersoner. Samtidig vil tiltaget helt sikkert ændre sammensætningen af personer der vælger at hjemmepasse deres børn.

Den negative arbejdsudbudsvirkning af, at den ene forældre forlader arbejdsmarkedet for at passe egne børn, modsvars muligvis af at den anden forældre øger sin deltagelse på arbejdsmarkedet for at opveje noget af familiens indkomstab. Det må dog forventes, at den første effekt dominerer den anden, så den samlede arbejdsudbudsvirkning herfra er negativ.

Der er imidlertid flere effekter i spil. I kommuner, hvor der efter gældende regler tilbydes tilskud til pasning af egne børn vil det nye fradrag økonomisk set være en mindre attraktiv løsning for lavindkomstfamilier, hvilket vil trække i retning af reduceret brug af hjemmepasning og dermed et bidrag til øget arbejdsudbud og BNP-bidrag for de familier. Det skal dog bemærkes, at der i dag kun er en relativ beskedent brug af hjemmepasning, *jf. ovenfor*. I modsat retning trækker muligheden for at modtage kompensation i en længere periode end et år.

For familier som har høje nok indkomster til at udnytte fradraget fuldt ud, vil kompensationen for hjemmepasning blive øget, da det under gældende regler højst er muligt at blive kompenseret med 85 pct. af kommunens nettodriftsudgifter. Incitamentet til benyttelse af daginstitutioner og dermed arbejdsmarkedsdeltagelse isoleret set vil blive reduceret for de mest produktive.

Den præcise virkning på BNP og arbejdsudbud afhænger således af det indbyrdes forhold mellem disse modsatrettede virkninger, som igen afhænger af den præcise udformning af fradraget, samt hvor mange, hvor længe og ikke mindst hvem der vil benytte sig af muligheden for hjemmepasning af egne børn, hvilket Finansministeriet ikke har grundlag til at skønne over. Som nævnt vurderes det dog sandsynligt, at forslaget vil reducere arbejdsudbuddet målt i fuldtidspersoner.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister